

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 592/2024-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **LiNi s.r.o.**, Moravský Svätý Ján 7, IČO 47 574 101, zastúpeného URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava III v konaní sp. zn. B2-51Cb/114/2017 o výške trov konania v období po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 57/2022-39 z 10. marca 2022 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava III v konaní sp. zn. B2-51Cb/114/2017 o výške trov konania v období po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 57/2022-39 z 10. marca 2022 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava III v konaní sp. zn. B2-51Cb/114/2017 **prikazuje** konať bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **500 eur**, ktoré **je** Mestský súd Bratislava III **povinný** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Mestský súd Bratislava III **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 592/2024-24 zo 7. novembra 2024 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v časti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní sp. zn. B2-51Cb/114/2017 o výške trov konania (ďalej aj „napadnuté konanie“) v období po právoplatnosti nálezú ústavného súdu č. k. III. ÚS 57/2022-39 z 10. marca 2022. Sťažovateľ žiada priznanie finančného zadostučinenia 5 500 eur a náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Predmetom napadnutého konania, ktoré začalo na podklade žaloby zo 7. júla 2017, je nárok sťažovateľa na zaplatenie 3 065,14 eur za vykonané elektroinštalačné práce. Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 25. marca 2022 zamietol žalobu sťažovateľa (výrok I) a priznal žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (výrok II). Na odvolanie sťažovateľa Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 4Cob/111/2022-478 z 9. marca 2023 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal náhradu trov odvolacieho konania. Rozhodnutie odvolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť 27. marca 2023. Proti rozhodnutiu krajského súdu sťažovateľ podal 15. mája 2023 dovolanie. Mestský súd uznesením zo 6. júna 2024 dovolacie konanie zastavil pre nezaplatenie súdneho poplatku. Predmetné uznesenie nadobudlo právoplatnosť 12. júla 2024. Mestský súd rozhodol o výške trov konania uznesením z 10. decembra 2024, proti ktorému sťažovateľ podal 9. januára 2025 sťažnosť. O sťažnosti sťažovateľa mestský súd dosiaľ nerozhodol.

III.

Argumentácia sťažovateľa

3. Podľa sťažovateľa napadnuté konanie nie je právoplatne skončené ako celok napriek nálezu č. k. III. ÚS 57/2022-39 z 10. marca 2022, v ktorom ústavný súd už konštatoval porušenie označených práv v napadnutom konaní a prikázal porušovateľovi konať vo veci bez zbytočných prietahov. Postup mestského súdu v napadnutom konaní je nesústredený, neefektívny a ne hospodárny, keďže ku dňu doručenia ústavnej sťažnosti nevydal uznesenie o výške náhrady trov prvoinštančného a odvolacieho konania, teda ani po roku a štyroch mesiacoch odo dňa právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a ani po viac ako roku od 1. júla 2023.

4. Celková dĺžka napadnutého konania (v trvaní viac ako 7 rokov) je neprimeraná a ústavne nonkonformná. Rozhodovanie o výške náhrady trov konania patrí medzi podružnú agendu súdov, takže o právnej alebo faktickej zložitosti nie je možné hovoriť, a teda postup súdu nie je možné

nijakým spôsobom ospravedlniť. Neprimeraná dĺžka konania nepochybne nebola vyvolaná správaním sťažovateľa. V napadnutom konaní ide o opakované prietahy, ktoré už samy osebe odôvodňujú potrebu viesť konanie s osobitnou rýchlosťou ako prioritné (rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 31D/24/2021 zo 7. septembra 2022).

IV.

Vyjadrenie mestského súdu

5. Mestský súd poukázal na skutočnosť, že sťažovateľ podaním doručeným súdu 15. mája 2023 inicioval dovolacie konanie, preto považuje za správny postup súdu, keď sa v konaní prioritne venoval úkonom týkajúcim sa dovolacieho konania, pričom nerozhodol o vyčíslení trov konania do právoplatného skončenia dovolacieho konania. Výsledkom dovolacieho konania mohlo byť aj zrušenie (zmena) napadnutých rozsudkov, čím by, samozrejme, bol dotknutý aj judikovaný nárok na náhradu trov konania. S ohľadom na princíp právnej istoty a princíp hospodárnosti konania bolo na mieste vyčkať s rozhodnutím o vyčíslení trov konania do právoplatného rozhodnutia o podanom dovolaní. Poukázal tiež na správanie sťažovateľa, ktorý podal dovolanie, ale nesplnil si poplatkovú povinnosť a dovolacie konanie muselo byť zastavené. Sťažovateľ podal vo vzťahu k rozhodnutiam o poplatkovej povinnosti viacero návrhov a sťažností, o ktorých bol súd povinný rozhodovať. Uvedeným postupom sám sťažovateľ predĺžil konanie. Ak by vo veci nebolo podané dovolanie (o ktorom nebolo v dôsledku správania sťažovateľa meritórne rozhodované), súd by už v čase podania ústavnej sťažnosti o vyčíslení trov konania rozhodol. Nie je bez významu, že sťažovateľ je stranou konania, ktorá bola zaviazaná na náhradu trov konania, teda výsledkom rozhodovania bude určenie jeho povinnosti plniť. Význam konania pre sťažovateľa je tým znížený, keďže predmetným rozhodnutím bude zaviazaný na peňažné plnenie, čím budú dotknuté jeho majetkové práva. S ohľadom na infláciu je neskoršie rozhodnutie o vyčíslení trov konania v prospech sťažovateľa, keďže tarifná hodnota sporu (z ktorej bude určená odmena za poskytnuté úkony právnej služby) je ustálená a plynutím času sa nebude meniť. Preto základné práva sťažovateľa porušené neboli.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikaturu Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

8. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikaturou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri

základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

9. Aj vo fáze rozhodovania o výške náhrady trov konania je súd povinný rešpektovať základný princíp hospodárnosti konania vyjadrený v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) (IV. ÚS 58/2022). V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na rozsudok v prípade Čičmanec proti Slovenskej republike (rozsudok z 28. 6. 2016 o sťažnosti č. 65302/11), ktorým ESLP rozhodol okrem iného aj o tom, že dĺžka konania napadnutého sťažnosťou nespĺňala požiadavku primeranej lehoty podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (a to aj napriek skutočnosti, že toto konanie v čase podania ústavnej sťažnosti prebiehalo podobne ako v tomto prípade už len vo fáze týkajúcej sa trov konania). V bode 50 uvedeného rozsudku ESLP konštatoval, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo zahŕňa aj fázu konania týkajúcu sa trov) boli rozhodnuté v primeranej lehote.

10. Napadnuté konanie bolo v čase podania ústavnej sťažnosti vo veci samej právoplatne skončené (27. marca 2023). To sa týka aj dovolacieho konania iniciovaného sťažovateľom, ktoré bolo právoplatne zastavené pred podaním ústavnej sťažnosti (12. júla 2024). Z uvedeného je zrejmé, že právna istota sťažovateľa týkajúca sa práva, ktoré si uplatnil na súde, bola čiastočne dosiahnutá už pred podaním ústavnej sťažnosti a napadnuté konanie prebiehalo už len vo fáze týkajúcej sa rozhodovania o výške trov konania. Všeobecný súd rozhoduje o trovách konania podľa vopred ustanovených zásad a podľa úkonov, ktoré boli v konaní vykonané stranami sporu a ich právnymi zástupcami, preto ústavný súd postup pri rozhodovaní o trovách konania nepovažuje za právne zložitý a vykazujúci osobitnú náročnosť. Rozhodovanie o trovách konania je rutinnou záležitosťou každodennej praxe súdov, preto výrazné predĺženie postupu súdu v napadnutom konaní nie je dôvodné. S poukazom na uvedené je potrebné dospieť k záveru, že dĺžka napadnutého konania vo fáze rozhodovania o výške náhrady trov konania podľa § 262 ods. 2 CSP nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokováanej veci.

11. Pri hodnotení správania sťažovateľa v napadnutom konaní ústavný súd nezistil okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v priebehu konania k zbytočným priet'ahom. V rámci tohto kritéria nebolo možné zohľadniť ani súdom kritizovaný postup sťažovateľa v dovolacom konaní, keďže týmto sťažovateľ prispel k dĺžke konania o dovolaní, vo vzťahu ku ktorému bola jeho sťažnosť odmietnutá.

12. Rozhodujúci bol postup mestského súdu, ktorý napriek príkazu ústavného súdu konať bez zbytočných priet'ahov takto v napadnutom konaní nepostupoval. Súd po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku vo veci samej (27. marca 2023), ktorým bol sťažovateľ zaviazaný na náhradu trov konania žalovanému, do podania ústavnej sťažnosti (15. augusta 2024) o výške trov konania nerozhodol. Uznesením z 10. decembra 2024 mestský súd zaviazal sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku 138,50 eur a na náhradu trov konania žalovanému 2 143 eur. Proti predmetnému uzneseniu sťažovateľ podal 9. januára 2025 sťažnosť, o ktorej mestský súd dosiaľ nerozhodol. Rozhodovanie súdu o výške náhrady trov konania trvalo od nadobudnutia

právoplatnosti rozsudku vo veci samej do podania ústavnej sťažnosti takmer 17 mesiacov a dosiaľ nie je právoplatne skončené.

13. Nemožno sa stotožniť s obranou súdu, že ak by sťažovateľ nepodal dovolanie, súd by o výške trov konania dávno rozhodol. Zákonná lehota na rozhodnutie o výške trov konania (60 dní), ktorá je v zásade totožná s lehotou na podanie dovolania (2 mesiace), je koncipovaná tak, aby súd počas plynutia lehoty strane konania na podanie dovolania mal časový priestor o tomto nároku rozhodnúť. Preto neobstojí argumentácia súdu, že z dôvodu podaného dovolania malo zmysel čakať s rozhodnutím o výške trov konania. Aj v prípade, ak by dovolací súd dovolaniu vyhovel, nič mu nebráni zrušiť vo výroku uznesenie súdu o výške trov konania.

14. Ústavný súd preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní (bod 1 výroku tohto nálezu).

15. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, pričom o výške trov konania nie je právoplatne rozhodnuté, prikázal podľa čl. 127 ods. 2 ústavy mestskému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

16. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

17. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať finančné zadosťučinenie 5 500 eur vzhľadom na celkovú dobu konania a opakovanú neefektívnu a nesústredenú činnosť súdu po vyhovujúcom náleze ústavného súdu.

18. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

19. S poukazom na dĺžku napadnutého konania, ktoré sa týkalo len náhrady trov konania, bolo podľa názoru ústavného súdu primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie 500 eur (bod 3 výroku nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného zadosťučinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

20. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľa odôvodňuje, aby mu mestský súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom. Pri ich výpočte ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie

a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu). Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľa zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca sťažovateľa je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnomu zástupcovi sťažovateľa vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 použil ústavný súd sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %. Náhrada trov spolu s 20 % DPH predstavuje sumu 856,75 eur.

21. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 4 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2025

Robert Šorl
predseda senátu